

Spider

Humming Bird

สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยกับการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคา ผ่านนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย

Embassy of Peru in Thailand and The Dissemination of the Knowledge on Inca Civilization in
by Exhibition and Museums in Thailand

เกรียงไกร ช้องเฮงเส็ง¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า 1) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยมีรูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาผ่านนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยอย่างไร 2) วัตถุประสงค์แสดงในนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์แสดงออกถึงความสำคัญของแหล่งอารยธรรมอินคาในประเทศไทยหรือไม่ กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านระยะเวลาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 อันเป็นปีเฉลิมฉลองการค้นพบ มาซู ปิกชู โบราณสถานในแหล่งอารยธรรมอินคาของเปรู จนถึงพุทธศักราช 2562 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการจากบุคลากรของสถานทูตเปรูจำนวน 2 คน นักวิชาการด้านละตินอเมริกาจำนวน 2 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาอารยธรรมตะวันตกและรายวิชาละตินอเมริกาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจัดนิทรรศการพิเศษและนิทรรศการชั่วคราวในพิพิธภัณฑ์ สถาบันการศึกษา และศูนย์การค้า ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแหล่งอารยธรรมอินคาเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง โดยใช้วัตถุประสงค์แสดงและสื่อประกอบการเรียนรู้ทั้งที่นำเข้ามาจากประเทศเปรูและที่เป็นทรัพย์สินของสถานทูต ซึ่งวัตถุประสงค์แสดงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของอารยธรรมอินคาด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย และอาหารเป็นหลัก

คำสำคัญ : อารยธรรมอินคา, นิทรรศการ, พิพิธภัณฑ์

¹ ดร., อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

This Qualitative Research aimed to study 1) How to Embassy of Peru in Thailand was disseminated of the knowledge on Inca Civilization by Exhibition and Museums in Thailand. 2) How to Exhibition and Museums objects were indicated that importance of Inca Civilization in Peru. Timing Scope of this research since 2001 AD as year has celebrated the 100th anniversary of the discovery of Machu Picchu until 2018. Data collected by documentary research and In-depth Interview there are 2 personals of Embassy of Peru in Thailand with Purposive sampling. Research result showed that Embassy of Peru in Thailand joined hand together with government and private sectors were created special exhibition and temporary exhibition in museums, educational institution and department stores on content of Inca Civilization average 2 time per a year. The exhibition objects were imported from Peru and also part of the property of embassy of Peru that showed the importance of architecture, sculpture, living, clothes and food of Inca Civilization

Keywords: Inca Civilization, Exhibition, Museum

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อารยธรรมอินคา (Inca Civilization) สถาปนาขึ้นขึ้นในบริเวณที่ราบสูงของประเทศเปรูระหว่างปีพุทธศักราช 1743-2075 รวมระยะเวลา 332 ปี เทียบเคียงกับประเทศไทยคืออยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1894-2310) เกิดขึ้นภายหลังแหล่งอารยธรรมกาวัล อันเป็นสิ่งคมเก่าแก่ที่สุดในเปรู เจริญขึ้นบริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกระหว่าง 2,500-1,300 ปีก่อนพุทธศักราช ขยายอาณาจักรจนสามารถปกครองดินแดนส่วนใหญ่ทางด้านตะวันตกของทวีปอเมริกาใต้ซึ่งในปัจจุบันคือประเทศเปรู เอกวาดอร์ ตอนใต้ของโคลอมเบีย ภาคตะวันตกและภาคใต้ของโบลิเวีย ตอนเหนือของชิลี และตะวันตกเฉียงเหนือของอาร์เจนตินา สำหรับประเทศเปรูมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เริ่มต้นสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 ทั้งนี้ ไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลิมา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2549 ขณะที่เปรูได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตในไทยเมื่อปี 2535 และแต่งตั้งกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำอำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดขอนแก่น (กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ, 2550) อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนด้านอเมริกาใต้ศึกษา หรือ “ละตินอเมริกาศึกษา” ในสถาบันการอุดมศึกษาของไทยยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก ได้แก่ ศูนย์ละตินอเมริกาศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาโทสเปนและละตินอเมริกาศึกษา คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้เปิดการเรียนการสอน รายวิชาอารยธรรมตะวันตก ซึ่งมีเนื้อหาของแหล่งอารยธรรมอินคา มาया และแอซเท็ค อันเป็น รายวิชาบังคับของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ และรายวิชาละตินอเมริกันศึกษาอันเป็นรายวิชาเลือกเสรี ซึ่งได้บรรจุเนื้อหาสาระด้านประวัติศาสตร์ละตินอเมริกาและแหล่งอารยธรรมอินคาไว้ในรายวิชาดังกล่าวด้วย จากการทบทวนวรรณกรรมผ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า มีวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งอารยธรรมอินคาเพียงเล่มเดียวของ ชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ นักศึกษาคณะ โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง “การศึกษาประเพณีการบูชาขั้วเด็กของชาวอินคา (Inca) ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 - 16 บริเวณเทือกเขาแอนดิสตอนกลางในเขตภาคใต้ของประเทศเปรู” นอกจากนี้ยังเป็นการเขียนบทความทางวิชาการทั่วไปโดยไม่ได้มีการศึกษาวิจัยในเชิงลึก

ทั้งนี้ หน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักในการเผยแพร่ความรู้เรื่องละตินอเมริกา ศึกษาและอารยธรรมอินคา ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย ได้เผยแพร่ความรู้ ผ่านการจัดนิทรรศการทั้งในพิพิธภัณฑ์สถานและแหล่งเรียนรู้มากที่สุด เนื่องจากนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์สถานทำหน้าที่เสมือนแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนซึ่งส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและ แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่นักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยนายวีระ ใจจันทน์รัตน์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวัฒนธรรม ได้เดินทางเยือนสาธารณรัฐเปรูและลงนามความตกลงระหว่างสถาบันว่าด้วยความร่วมมือด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและการออกแบบนิทรรศการระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมของไทย และเปรู ระหว่างวันที่ 11-19 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 เพื่อเฉลิมฉลองการครบรอบ 50 ปี ของการ สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - เปรู ส่งผลให้คนไทยเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารยธรรม อินคาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเปรูกับประเทศไทยในฐานะกัลยาณมิตรประเทศมากยิ่งขึ้น สอดรับกับคำกล่าวของนายโยฮันดา อูมาลา ประธานาธิบดีสาธารณรัฐเปรู ในหนังสือ “50ปี ความสัมพันธ์ ไทย - เปรู” ความว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เปรูมี การลงนามความตกลงด้วยมากที่สุด ได้ทำความตกลงเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน อัน เป็นความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความร่วมมือทาง วิชาการ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้เรามีโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นส่วนเสริมซึ่งกันและ กันทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค” (กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558: 7) จึงนำมาซึ่งความสนใจในการศึกษาบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย ในการเผยแพร่ความรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาผ่านการจัดนิทรรศการหมุนเวียนภายในแหล่ง เรียนหรือพิพิธภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาของสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยผ่านนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์แสดงของแหล่งอารยธรรมอินคาในนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย

คำถามการวิจัย

สถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาผ่านนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยอย่างไร และวัตถุประสงค์แสดงในนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์บ่งบอกถึงภูมิปัญญาของแหล่งอารยธรรมอินคาในประเทศไทยอย่างไร

แนวคิดทฤษฎี

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกเย่

โรเบิร์ต กาย่ (Robert Gagne', 1916-2002) ได้นำแนวแนวคิด 9 ประการ มาใช้ประกอบในการออกแบบบทเรียน โดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย 1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) ก่อนเริ่มการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนควรจูงใจและเร่งเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน 2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) วัตถุประสงค์ของบทเรียน นับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจะได้ทราบถึงความคาดหวังของบทเรียนจากผู้เรียน นอกจากผู้เรียนจะทราบถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของตนเองหลังจบบทเรียนแล้ว จะยังเป็นการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงประเด็นสำคัญของเนื้อหา รวมทั้งเค้าโครงของเนื้อหาอีกด้วย 3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) การทบทวนความรู้เดิมก่อนที่จะนำเสนอความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการประเมิน ความรู้ที่จำเป็นสำหรับบทเรียนใหม่ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียนรู้ 4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) กาย่ให้ความสำคัญกับสื่อประกอบการเรียนรู้ซึ่งมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจได้ดีกว่าการท่องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ว่าสามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงหรือต่อยอดทางความคิดได้ 5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) พยายามค้นหาเทคนิคในการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาใช้ในการศึกษาความรู้ใหม่ ทั้งยังต้องพยายามหาวิถีทางที่จะทำให้การศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนนั้นมีความกระฉับกระเฉงที่จะทำได้ 6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) หากผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา และร่วมตอบคำถาม จะส่งผลให้มีความจำดีกว่าผู้เรียนที่ใช้วิธีอ่านหรือคัดลอกข้อความจาก

ผู้อื่นเพียงอย่างเดียว 7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) แจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าขณะนั้นผู้เรียนอยู่ที่ส่วนใด ห่างจากเป้าหมายเท่าใด 8. ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) การทดสอบหลังบทเรียน (Post-test) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ของตนเอง นอกจากนี้จะยังเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ และ 9.) สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) เป็นการประมวลสาระสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดเพื่อประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวันต่อไป

แนวคิดการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์สถานจำเป็นต้องขึ้นตอนของการบริหารจัดการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมาย (Target Group) อย่างชัดเจนว่าพิพิธภัณฑ์สถานดังกล่าวจะมีกลุ่มเป้าหมายเป็นคนกลุ่มใด และอัตราผู้เข้าชมในแต่ละปีจะต้องไม่ต่ำกว่าค่ามวลรวมของจำนวนประชากรทั้งหมดในชุมชน หรือตามอัตราเฉลี่ยของจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมที่เป็นไปตามมาตรฐานขององค์การพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ ที่สำคัญของกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดแสดงอย่างชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะตัวของพิพิธภัณฑ์แห่งนั้น ๆ สำหรับขั้นตอนในการรวบรวมวัตถุจัดแสดง ทุกชั้นจะต้องมีการลงทะเบียนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของวัตถุจัดแสดงนั้นอย่างถูกต้องชัดเจน สามารถตรวจสอบได้จากฐานข้อมูลซึ่งสะดวกในการสืบค้น ต่อมาคือองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาและความรู้ด้านอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์ เช่น ขั้นตอนการเก็บรักษาวัตถุจัดแสดงไม่ให้เสื่อมสภาพหรือได้รับความเสียหาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังประสบปัญหาในเรื่องบุคลากรผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา จึงต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาในสถาบันการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น หรือสนับสนุนการศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับใช้ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องมีการตรวจสอบประเมินผลประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทุกครั้ง เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาศักยภาพให้พิพิธภัณฑ์เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Analysis) เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ศึกษา ละตินอเมริกาศึกษา และอารยธรรมอินคา ทั้งจากหนังสือวิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ และรายงานการวิจัย มีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) สังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) แบ่งเป็นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)

ticipant Observation) ด้วยการเข้าร่วมนิทรรศการด้านอารยธรรมอินคาที่สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยจัดขึ้น ควบคู่กับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) ได้แก่ พิธีกรรมเนื้อหา วัตถุจัดแสดง นิทรรศการ และส่วนจัดแสดงทั้งแบบชั่วคราวและถาวร โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา (Descriptive Analysis)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ : สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย ชั้นที่ 16 อาคารกลาสเฮาส์ 1 ถนนสุขุมวิท เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลา : กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านระยะเวลาดังแต่ปีพุทธศักราช 2554 อันเป็นปีเฉลิมฉลองการค้นพบ มาชูปิกชู โบราณสถานในแหล่งอารยธรรมอินคาของเปรู จนถึงพุทธศักราช 2562

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 104 คน จำแนกเป็นบุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย คุณศศิศา ครุวรรณพัฒน์เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และคุณสิทธิรัช รุจิโชค เจ้าหน้าที่ฝ่ายการค้า จากโครงสร้างบุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยจำนวนทั้งหมด 5 คน นอกเหนือจากคุณสุพินดา ซ้อยเครือ เลขานุการเอกอัครราชทูต คุณชญาณี เชื้อไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์และกงสุล และคุณกวิสรา ชโนเมธาภรณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการและการบัญชี ซึ่งผู้วิจัยได้ทำเอกสารขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลประกอบการวิจัยไปยังสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย โดยเอกอัครราชทูต เฟรนันโด กิโรส, หัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต ได้พิจารณาให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 คนดังรายชื่อข้างต้นทำหน้าที่ให้ข้อมูล เนื่องจากมีภาระหน้าที่ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวโดยตรง ขณะที่นักวิชาการด้านละตินอเมริกาทั้งนักศึกษารุ่น 2 คน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์นุชชิตา ราศีวิสุทธิ และอาจารย์ผ่องพรรณ ไกรนรา อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสเปนและละตินอเมริกาทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นนักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมละตินอเมริกาโดยตรง โดยพิจารณาจากรายวิชาที่สอนและผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับละตินอเมริกาศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งลงทะเบียนเรียนในรายวิชาอารยธรรมตะวันตกและรายวิชาละตินอเมริกาศึกษาจำนวน 100 คน ซึ่งตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาผ่านนิทรรศการและกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยเริ่มตั้งแต่ค้นคว้าหาข้อมูลผ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สถาน, ละตินอเมริกาศึกษา และพิพิธภัณฑ์สถานศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกเป็นหมวดหมู่ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ในงานวิจัยแต่ละประเด็น ทั้งนี้ การรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยออกแบบสอบถามไว้ล่วงหน้า โดยประเด็นคำถามเป็นไปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สถาน, ละตินอเมริกาศึกษา และพิพิธภัณฑ์ศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลสารสนเทศด้านละตินอเมริกาศึกษา พิพิธภัณฑ์ศึกษา และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้แหล่งข้อมูลสารสนเทศของสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย ถือเป็นแหล่งสืบค้นชั้นดีที่ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคาและประเทศเปรูได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ และสื่อสิ่งพิมพ์ของสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย 3) อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

ผลการศึกษา

สถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาผ่านนิทรรศการและพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช 2545 เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุริยเทพ หรือเทพอินดิในภาษาเกชัวของประเทศเปรู อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายว่าสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการดังกล่าวไว้ ข้อมูลที่ได้จึงเกิดจากการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการของสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย ต่อมาระหว่างปีพุทธศักราช 2554 อันเป็นปีเฉลิมฉลองการค้นพบ มาชูปิกชู โบราณสถานในแหล่งอารยธรรมอินคาของเปรูครบรอบ 100 ปี จนถึงพุทธศักราช 2562 พบว่าเป็นการเผยแพร่ความรู้ผ่านการจัดนิทรรศการหมุนเวียน (Temporary Exhibition) หรือนิทรรศการพิเศษในรูปแบบนิทรรศการภาพถ่าย (Photo Exhibition) ถึงร้อยละ 60 ของรูปแบบกิจกรรมทั้งหมด เนื่องจากที่รูปภาพสามารถเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องอารยธรรมอินคาซึ่ง

คนไทยส่วนใหญ่ยังมององค์ความรู้เรื่องนี้เป็นค่อนข้างน้อย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายใต้แนวคิด “หนึ่งภาพ
แทนร้อยความหมาย” ประกอบกับวัตถุประสงค์แสดงซึ่งส่วนหนึ่งเป็นสมบัติของสถานทูตเปรูประจำ
ประเทศไทยและนำเข้าโดยตรงมาจากประเทศเปรูกับกิจกรรมประกอบนิทรรศการ ได้แก่ การแสดง
ดนตรี นาฏศิลป์พื้นบ้านของเปรู เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้
นิทรรศการได้จัดใน 3 สถานที่หลักเพื่อกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย สถาบันการศึกษา
ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาภาษาสเปนและก่อตั้งศูนย์ละตินอเมริกาศึกษา
หรือเป็นมหาวิทยาลัยในพื้นที่ตั้งของกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดเชียงใหม่ และ
จังหวัดขอนแก่น เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยภาพเขียนสีน้ำมันบนผ้าใบ “โลกกลับแห่งอาณาจักรเปรู” โดย
ศิลปิน เปโดร คาบาลเลโร) เป็นต้น ต่อมาคือ ห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้า สำหรับกลุ่มเป้าหมาย
ที่เป็นประชาชนทั่วไป และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และสุดท้ายคือ พิพิธภัณฑ์
มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งเด็กและเยาวชน ผ่านเนื้อหาและส่วนจัดแสดงใน
นิทรรศการเกี่ยวกับอารยธรรมอินคาในประเทศเปรู ดังจำแนกพิจารณาได้ตามลำดับเวลาต่อไปนี้

นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาในห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้า

นิทรรศการภาพถ่าย มาชู ปิกชู เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองการประกาศอิสรภาพครบ รอบปีที่ 197

สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย ร่วมมือกับบริษัท บุญรอดบริวเวอรี่
จำกัด และ ศูนย์การค้าสยามพารากอน ได้จัดนิทรรศการภาพถ่าย มาชู ปิกชู เนื่องในโอกาสการ
เฉลิมฉลองการประกาศอิสรภาพครบรอบปีที่ 197 ระหว่างวันที่ 26-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ณ ไลฟ์
สไตล์ฮอลล์ ชั้น 2 ศูนย์การค้าสยามพารากอน โดยนิทรรศการภาพถ่ายแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรก
เป็นการถ่ายทอดการเดินทางครั้งสำคัญของศาสตราจารย์ไฮแรม บิงแฮม เพื่อค้นหาอาณาจักร อิน
คาส่วนที่สองเป็นการแสดงภาพถ่ายการเดินทางของคนไทยผู้โชคดีทั้ง 6 คนจากแคมเปญ “Machu
Picchu Ultimate Peru” โดย “ยูเบียร์” ระหว่างวันที่ 1-13 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นการเตรียม
เทียบระหว่างการผจญภัยในยุคอดีตและยุคปัจจุบัน อันเป็นเสน่ห์ของมาชู ปิกชู ซึ่งสามารถสร้างความ
ตื่นตาตื่นใจให้กับผู้เยี่ยมชมโบราณสถานได้เสมอในทุกยุคทุกสมัย ถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์ยุค
ใหม่ที่คนไทยไม่ควรพลาด พร้อมร่วมชมวงดนตรีพื้นเมือง APU INKA ซึ่งบินลัดฟ้ามาสร้างความสุข
ให้กับพี่น้องชาวไทย และอีกทั้งยังมี กิจกรรมลุ้นตัวเครื่องบินไป-กลับ กรุงเทพ-ลิมา จำนวน 1 ที่นั่งให้
ผู้เข้าชมนิทรรศการได้เกิดแรงจูงใจในการมาเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สถานเอกอัครราชทูต
เปรูประจำประเทศไทยยังได้ประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา นำวงดนตรีพื้นบ้านจากประเทศเปรูที่มุ่งมั่นในการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านลาติน
อเมริกาไปจัดแสดงให้นักศึกษา อาจารย์ และประชาชนทั่วไปที่สนใจในวันวัฒนธรรมดนตรีของแหล่ง
อารยธรรมอินคาได้ทำความรู้จักกับวัฒนธรรมการดนตรีของประเทศที่อยู่กันคนละทวีป เพื่อรักษา

เอกลักษณ์การแสดงดนตรีพื้นเมืองของชาวเทือกเขาแอนดีส ด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น เกรนาด ซัมโปนาส ซารานโก้ และเครื่องดนตรีประเภทเคาะกระทบของท้องถิ่น ทั้งยังนำชุดนิทรรศการชั่วคราวดังกล่าวไปจัดแสดงที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน เพื่อให้ผู้เข้าชมและผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับมาชูปิกชูและแหล่งอารยธรรมอินคา พร้อมจัดการแสดงคอนเสิร์ต การแสดงคอนเสิร์ต Concert of Peruvian Folk Music By APU INKA ที่ห้องออดิทอเรียม หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครอีกด้วย

นิทรรศการฉลองครบรอบ 100 ปีการค้นพบ มาชูปิกชู (100 Years of Machu Picchu World Revelation)

สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย ร่วมกับศูนย์การค้า ดิ เอ็มโพเรียม ซ้อปิง คอมเพล็กซ์ จัดนิทรรศการฉลองครบรอบ 100 ปีการค้นพบ มาชูปิกชู (Emporium - Peru: 100 Years of Machu Picchu World Revelation) โบราณสถานแห่งอารยธรรมของชาวอินคาที่สาบสูญ อันเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ผ่านผลงานภาพถ่ายทัศนียภาพอันสวยงามแห่งมาชูปิกชูกว่า 30 ภาพ โดยเบียทริซ เบ-ราล-เด (Beatrice Velarde) ช่างภาพหญิงชาวเปรู เป็นครั้งแรกในทวีปเอเชีย จัดขึ้นระหว่างวันที่ 28-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งนิทรรศการได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องมาชูปิกชู โบราณสถานที่ใช้วัตถุโบราณชาติสร้างงานสถาปัตยกรรมอันน่าตื่นตาตื่นใจที่สุดในอเมริกาใต้ สัญลักษณ์อันเลื่องชื่อของยุคเอ็มไพร์ อินคา (Inca 1438-71) ชุมชนพื้นเมืองที่มีความเจริญแห่งเทือกเขาแอนดีสกลุ่มสุดท้ายของชาวอินคา (Incas) ก่อนที่ยุโรปจะเข้ามา มาชูปิกชูประกอบไปด้วยอาคารประมาณ 200 แห่ง มีทั้งบ้านเรือน วัด วิหาร หอดูดาว และโรงเก็บของ ทว่าทั้งหมดที่น่าทึ่งก็คือ การวางผังเมือง วิศวกรรมโยธา สถาปัตยกรรมอาคารต่างๆ ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณครึ่งตารางไมล์ แบ่งออกเป็นสัดส่วนชัดเจนได้สามเขตคือ เขตเกษตรกรรม เขตเมือง และเขตศาสนสถาน ทั้งนี้ มาชูปิกชู ได้สาบสูญไปนาน 400 กว่าปีก่อนที่ถูกระบุอีกครั้งในปี ค.ศ. 1911 โดยนักโบราณคดี ฮีรัม บิงกัม (Hiram Bingham) นักโบราณคดีชาวอเมริกัน ผู้อำนวยการคณะสำรวจเปรูแห่งมหาวิทยาลัยเยล ซึ่งผู้นำทางบิงกัมไปยังโบราณสถานแห่งนี้ คือ ชาวไร่พื้นเมืองชื่อ “เมลชอร์ อาร์เตียกา” (Melchior Arteaga) ต่อมาคณะสำรวจบิงแฮมยังได้ค้นพบนครอินคาที่สาบสูญอีกแห่งที่ชื่อ “วิลคาบัมบา” (Vilcabamba) ที่เคยไว้บันทึกในจดหมายเหตุของสเปนในศตวรรษที่ 16” (Hidden History “ไขปริศนาอารยธรรมโลก” Brian Haughton, ประสิทธิ์ ตั้งมหาสถิตกุล แปล 2010) บิงแฮมถือเป็นคนแรกที่กล่าวถึงมาชูปิกชูว่าเป็น “นครสาบสูญของชาวอินคา” แล้วเป็นชื่อหนังสือเล่มแรกของเขาชื่ออินคาแลนด์ Inca Land : Explorations in the Highlands of Peru (1922) เป็นหนังสือขายดีทำให้ทั่วโลกรู้จักโบราณสถานแห่งนี้ กระทั่งนิตยสาร เนชั่นแนลจีโอกราฟิก อุทิศหน้ากระดาษทั้งเล่มให้กับเรื่องราวของมาชูปิกชู จนกระทั่งได้รับขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรม 1983 ยูเนสโก (unesco) ด้วยคุณสมบัติของสถาปัตยกรรมและโบราณคดีที่ยอดเยี่ยม เป็นหนึ่งในตัวอย่างที่ดีของโลกของการใช้วัตถุโบราณชาติ เพื่อให้สถาปัตยกรรมที่โดดเด่นซึ่งเป็นทั้งหมดที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมพื้นที่ (เนติ ชาติช่วงนิธิ, 2554)

Spider

Humming Bird

ภาพที่ 1 นิทรรศการ “ลายเส้นนาซกาแห่งแหล่งอารยธรรมโบราณเปรู”

(Nazca Lines Live The Legend Exhibition)

ที่มา: สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย, 2556.

ต่อมาคือนิทรรศการ “ลายเส้นนาซกาแห่งแหล่งอารยธรรมโบราณเปรู” (Emporium – Embassy of Peru: Nazca Lines Live The Legend Exhibition) ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทย กับศูนย์การค้าดิ เอ็มโพเรียม ผ่านภาพถ่ายวัฒนธรรมนาซกา และความลึกลับในแหล่งกำเนิดของลายเส้นนาซกาที่มีชื่อเสียง พร้อมชมการแสดงวีดีทัศน์และแบบจำลองของเซรามิคโบราณส่งตรงจากประเทศเปรู ระหว่างวันที่ 16 - 22 พฤษภาคม พ.ศ.2556 โดยนิทรรศการดังกล่าวได้ให้ความรู้เรื่องลายเส้นนาซกาอันมีชื่อเสียงก้องโลกคือหนึ่งในอารยธรรมโบราณที่มีอายุมากกว่า 1,000 ปี เพราะได้สร้างความสนใจแก่นักโบราณคดีถึงที่มาและเทคนิคที่ชาวนาซกาโบราณใช้ในการสร้างภาพลายเส้นขนาดมหึมาเหล่านี้ ลายเส้นนาซกามีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต รูปต้นไม้ และรูปร่างของสัตว์ต่าง ๆ อาทิ แมงมุม ถึง สุนัข สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ปีกจำพวกนกต่าง ๆ โดยวัฒนธรรมนาซกาดังกล่าวตั้งอยู่ทางชายฝั่งตอนใต้ของประเทศเปรู ชาวนาซกามีความเชื่อในพระเจ้าหลายองค์ พวกเขาบูชาธรรมชาติและมีเทพเจ้าที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ภูเขา ทะเล ท้องฟ้า พื้นดิน ไฟ และน้ำ มีความเชื่อเรื่องการฝังศพและความเชื่อเรื่องหลังความตาย ซึ่งร่างของผู้ตายจะถูกห่อด้วยผ้าคอตตอนที่ปักด้วยลวดลายและทาด้วยยางสน เพื่อป้องกันศพจากแมลงและเชื้อแบคทีเรีย สุดท้ายศพจะถูกเก็บในโรงศพที่ทำขึ้นเฉพาะจากอิฐที่ทำจากดินโคลน โดย พณฯ มร. ไชรเมธี กาสตาญญาต้า เอกอัครราชทูตประเทศเปรูประจำประเทศไทย ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงานว่า “นับเป็นอีกครั้งที่ได้นำเสนออีกหนึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเปรูเวียนในสมัยโบราณสู่สายตาชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยจัดแสดงภาพถ่ายอันลึกลับของลายเส้นนาซกามากกว่า 16 ภาพ นอกจากนี้ ยังมีวัตถุโบราณจำลองที่มาจากวัฒนธรรมนาซกาอีกมากมาย ซึ่งความลึกลับของลายเส้นนาซกาถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์และเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนอารยธรรมเก่าแก่ของชาวนาซกาได้ดีที่สุด โดยใน พ.ศ. 2537 องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลกของประเทศเปรู” นอกจากนี้ เครื่องปั้นดินเผาของชาวนาซกายังมีการใช้สีมากกว่า 11 สี มีรูปร่างเป็นทรงกลมมีจุดยอด 2 จุด ยึดติดกับด้ามจับที่มีรูปทรงต่าง ๆ อาทิ

งาน ถ้วย หม้อ ตกแต่งด้วยรูปวาดสัตว์ รูปเรขาคณิต และรวมไปถึงภาพในวิถีชีวิตประจำวันต่างๆ ซึ่งสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมนาซก้าได้เป็นอย่างดี สำหรับวัตถุจัดแสดงในนิทรรศการครั้งนี้ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาที่มีลวดลายนกพิราบที่เกาะอยู่บนรัง (Vessel representing a pigeon on nest) เครื่องปั้นดินเผาลายสาวชาวนาซก้ากำลังเขี้ยวไบโคคา “ซึกซา” ซึ่งเป็นการฝึกฝนดั้งเดิมที่มีความหมายทางด้านจิตวิญญาณ และเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่ทำให้พวกเขามีพลังกำลังในการทำงานในท้องทุ่ง ทั้งยังมีเครื่องปั้นดินเผาลวดลายร่างกายมนุษย์ (Vessel decorated with anthropomorphic figure) รวมทั้งเครื่องปั้นดินเผาตกแต่งด้วยตัวละครในตำนานซึ่งกำลังเล่นเครื่องดนตรีพื้นเมืองที่เรียกว่า “อันตารา”(Vessel decorated with mythical character playing “antara” (wind musical instrument) (ชมวง พฤษภาทิน,2556)

นิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาในสถาบันการศึกษา

นิทรรศการภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์สุสานกษัตริย์ซิปาน (Exhibition on The Royal Tombs of Sipan)

หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับสถานทูตเปรูประจำประเทศไทย จัดนิทรรศการภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์สุสานกษัตริย์ซิปาน (Exhibition on The Royal Tombs of Sipan) เพื่อบอกเล่าเรื่องราวอารยธรรมอินคาของเปรู ระหว่างวันที่ 1 - 30 ตุลาคม 2555 ผ่านมุมมองการเล่าเรื่องของ ดร.อัลวา วอลเตอร์ นักโบราณคดีชื่อดังชาวเปรู ผู้ที่ศึกษาโบราณคดีและค้นพบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของอารยธรรมอันเก่าแก่อย่างมากมาย พร้อมพบกับวัตถุโบราณอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของโลกที่หาชมได้ยาก ผลงานที่นำมาจัดแสดงแสดงล้วนเป็นศิลปะวัตถุที่มีตั้งแต่อารยธรรมโมชิกาซึ่งเป็นอารยธรรมเก่าแก่ของประเทศเปรู อีกทั้งประเทศเปรูและประเทศไทยมีระยะทางห่างไกลกันทางด้านภูมิศาสตร์ แต่ว่าทั้งสองประเทศกลับมีความคล้ายคลึงกันในด้านวัฒนธรรมและอารยธรรมที่เก่าแก่และยาวนาน หากเปรียบเทียบอารยธรรมโมชิกาในช่วงนั้นประเทศไทยจะอยู่ในสมัยอารยธรรมบ้านเชียง โดยสุสานกษัตริย์ซิปานนี้ถูกค้นพบทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เรียกได้ว่าแก่นอารยธรรมของเปรูนอกเหนือจากอารยธรรมอินคาที่เรารู้จักกันดี ในนิทรรศการนี้จัดแสดงภาพถ่ายทั้งหมด 33 ชิ้น และศิลปะวัตถุอีก 4 ชิ้น ซึ่งเป็นเพียงเศษเสี้ยวหนึ่งของอารยธรรมทั้งหมดของเปรูฯ พณฯ ท่าน โฆเซ เมฆ่า กัสตาญญา เอกอัครราชทูตเปรู ประจำประเทศไทย ได้ระบุถึงเหตุผลของการเลือกมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการว่าเล็งเห็นถึงศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่สามารถพัฒนาให้ก้าวสู่ระดับชั้นนำของประเทศได้ในอนาคต นอกจากนี้นิทรรศการภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์สุสานกษัตริย์ซิปาน ยังมีนิทรรศการอื่นๆ ของเปรูจะมาร่วมจัดแสดงในอนาคต ทั้งนี้ นายสมชาย ณ นครพนม นักวิชาการจากกรมศิลปากร ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการเพิ่มเติมว่า อารยธรรมโมชิการุ่งเรืองก่อนอารยธรรมอินคาเกือบ 1,000 ปี เมื่อเทียบกับไทยก็เกิดขึ้นในสมัยอารยธรรมบ้านเชียง ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใช้ จึงใช้ภาพพร้อมกับสัญลักษณ์ต่างๆแทนการเล่าเรื่องทั้งหมด สุสานแสดงให้เห็นถึงผู้คนส่วนใหญ่ใน

สมัยนั้นทำอาชีพเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และมีร่องรอยของระบบชลประทานที่ดี ถือเป็นโอกาสที่ดีที่ ชาวจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียงได้ร่วมนิทรรศการครั้งนี้ แม้ว่าจะเป็นเพียงภาพถ่ายและ ศิลปะวัตถุจำลอง แต่ก็ได้เห็นความรุ่งเรืองในอดีต ซึ่งมีความเชื่อในการเคารพผู้นำเป็นอย่างยิ่ง นิทรรศการสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมโมซิกามากมาย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากระทรวงวัฒนธรรม ของทั้งไทยและเปรู รวมไปถึงกรมศิลปากร ได้มีการแลกเปลี่ยนอารยธรรมซึ่งกันและกัน โดยได้ส่ง โบราณวัตถุบ้านเชียงไปจัดแสดง ณ ประเทศเปรู อีกทั้งยังได้มีการทำบันทึกข้อตกลงการปกป้อง ศิลปะวัตถุ และเฝ้าระวังการซื้อขายศิลปะวัตถุข้ามชาติอีกด้วย (ณัฐวุฒิ จารวงศ์, 2555)

นิทรรศการ“ลายเส้นนาซก้าแห่งแหล่งอารยธรรมโบราณเปรู” (Nazca Lines Live The Legend Exhibition)

นอกจากนิทรรศการลายเส้นนาซก้าแห่งแหล่งอารยธรรมโบราณเปรูจะจัดขึ้นที่ ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานครเพื่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวแล้ว ยังได้ขยายผลมาয়งสถาบันการศึกษาในระดับภูมิภาคเพื่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนนักศึกษาใน สถานะแห่งเรียนรู้ในห้องเรียนด้านแหล่งอารยธรรมโบราณของเปรูอีกด้วย โดยหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสถานกงสุลกิตติมศักดิ์เปรูประจำจังหวัดเชียงใหม่ จัด นิทรรศการ“ลายเส้นนาซก้าแห่งแหล่งอารยธรรมโบราณเปรู” (Nazca Lines Live The Legend Ex- hibition) ระหว่างวันที่ 1 – 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับลายเส้นนาซก้า โดย การค้นพบลายเส้นเริ่มในช่วงปลาย พ.ศ. 2463 เมื่อมีการบินพาณิชย์เปิดเส้นทางบินระหว่างกรุง ลิมากับอาเรกิปา ในช่วงนั้นสร้างความฉงนสงสัยให้กับผู้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง กระทั่ง มาเรีย โรเซย์ นักสำรวจชาวเยอรมัน ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและสันนิษฐานไว้ว่าเป็นพิธีกรรมการบูชาพระเจ้าอัน หมายถึงธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่แห้งแล้ง เป็นอุปสรรคต่อการทำเกษตร ที่เรียกได้ว่ายุคนั้นนาซก้า เป็นเมืองที่มีการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมขั้นสูง จึงต้องมีการทำพิธีกรรมเพื่อให้ฝนตกต้องตาม ฤดูกาล และยังมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวดาราศาสตร์เข้าไว้ด้วย ซึ่งต่อมานักสำรวจดังกล่าวก็ได้ ทำการอนุรักษ์ลายเส้นนี้เป็นเวลากว่ากึ่งศตวรรษ จนเมื่อ พ.ศ. 2537 องค์การยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียน โบราณสถานนี้ให้เป็นมรดกโลกที่มีอายุกว่า 1,000 ปี ซึ่งมีการสะท้อนอารยธรรมเก่าแก่ของชาว นาซก้าได้ดีที่สุด (ณัฐฐิ์ สิ้นันตา, 2556)

นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยภาพเขียนสีน้ำมันบนผ้าใบ โลกพลิกกลับแห่งอาณาจักร เปรู โดย เปโตร คาบาลเลโร (Pedro Caballero) จิตรกรผู้มีชื่อเสียงชาวเปรู

สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต บัตตานี ร่วมกับสถานทูตประจำประเทศไทย และโรงแรมซี. เอส. บัตตานี จัดนิทรรศการภาพ เขียนสีน้ำมันบนผ้าใบ หัวข้อ “โลกพลิกกลับแห่งอาณาจักรเปรู” โดยศิลปินชาวเปรู ระหว่างวันที่ 23 กุมภาพันธ์- 8 มีนาคม พ.ศ.2547 เวลา 9.00-16.00 น. ณ หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยฯพณฯ ชวน หลีกภัย เป็นประธานเปิด โดย เปโดร คาบาล เลโร (Pedro Caballero) เป็นผลพวงของการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ สี และภาพวาดโบราณที่หลงเหลือไว้ เขาได้เปิดเผยความลึกลับของวัฒนธรรมและประเพณีโบราณของเปรู และได้ปลุกจิตสำนึกทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของเปรู ในภาพเขียนของเขาจะสอดสว้ยด้วยความหลากหลายของเสื้อผ้า อาภรณ์ เชือก กระดาษยับ มัดเส้นใย และผ้าห่อศพมัมมี่ ทุกสิ่งเป็นสัญลักษณ์และมีความหมาย ถือเป็นหนึ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศให้มีมากยิ่งขึ้น เพราะศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้มีคุณค่าในการแสดงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ความเข้าใจต่อกันอย่างลึกซึ้ง จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้โลกใบนี้เกิดสันติสุขที่ยั่งยืนนานตลอดไป (สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2547)

นิทรรศการภาพถ่ายผีพระหัตถ์ “มหัศจรรย์พรรณภาพ (Photos Wonderland)”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเพื่อเป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการภาพถ่ายผีพระหัตถ์ “มหัศจรรย์พรรณภาพ (Photos Wonderland)” ประจำปี พ.ศ. 2562 ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) จัดแสดงระหว่างวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2562-16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งภายในงานได้จัดแสดงภาพถ่ายผีพระหัตถ์ราว 400 ภาพ ที่ทรงบันทึกระหว่างเสด็จพระราชดำเนินไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ช่วง พ.ศ. 2561-2562 ประกอบด้วย ภาพแขวนผนัง จำนวน 173 ภาพ ภาพอาหาร (ภาพเล็ก) จำนวน 216 ภาพ และ Art wall จำนวน 12 ภาพ ภาพถ่ายผีพระหัตถ์ที่โดดเด่นที่สุดในนิทรรศการนี้คือครั้งเมื่อทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังสาธารณรัฐเปรู ในเดือนเมษายน เยือนกรุงลิมา กุสโก และปุนอ ทรงพระราชทานภาพถ่ายที่บันทึกด้วยพระองค์เอง และระหว่างที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมาจัดแสดงในนิทรรศการนี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพโบราณสถานมาชูปิกชูขนาดมหึมา เนื่องด้วยทรงพระราชทานภาพถ่ายผีพระหัตถ์ จัดแสดงนิทรรศการเป็นประจำทุกปี จึงมีการจัดทำหนังสือภาพถ่ายผีพระหัตถ์ “มหัศจรรย์พรรณภาพ (Photo Wonderland)” ซึ่งลายปกเป็นรูปที่ทรงฉายพระรูปร่วมกับเจ้าลามะในเมืองกุสโก พร้อมด้วยพื้นหลังโบราณสถานมาชูปิกชู ซึ่งการจัดทำหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมเพื่อการกุศลของสมเด็จพระเทพฯ โดยไม่แสวงผลกำไร

นิทรรศการภาพถ่ายเปรูในห้วงความทรงจำ (A memoir of Peru)

เอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยร่วมกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลปกรรมศิลปากร จัดนิทรรศการภาพถ่าย “A memoir of Peru (1890 - 1950)” หรือ “เปรูในห้วงความทรงจำ (ค.ศ. 1890-1950)” ระหว่างวันที่ 12-29 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า (The National Gallery) ของช่างภาพชั้นครู ได้แก่ Max T. Vargas, Martin

Chambi, Carlos และ Miguel Vargas, Juan Manuel Figueroa Aznar, และ Walter O. Runcie และอีกหลายท่าน ซึ่งภาพถ่ายที่นำมาจัดแสดงนั้นเป็นการตกผลึกทางด้านวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง การถ่ายภาพสมัยนั้นถือเป็นผู้สังเกตการณ์ที่โดดเด่นมากที่สุดประการหนึ่งของความทันสมัย ทั้งยังเป็นวิธีการถ่ายภาพที่เข้าถึงและตีความหมายประเทศเปรูผ่านทางภาพถ่ายออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด ซึ่งในวันเปิดนิทรรศการ ฯพณฯ เฟลิกซ์ ริกาโด อาเมริโก ริกาโด โบซา เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเปรูประจำประเทศไทย (H. E. Mr. Felix Ricardo Americo Antonio Denegri Boza, Ambassador of Peru) เป็นผู้แทนสาธารณรัฐเปรู มอบแบบจำลองสำริด เสาหินชาวิน แต่ราชอาณาจักรไทย โดยมีนายอนันต์ ชูโชติ อธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้รับมอบ เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ทั้งนี้ เสาหินชาวิน สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว แสดงถึงสิ่งมีชีวิตในตำนานของวัฒนธรรมชาวินของเปรูโบราณ ซึ่งเจริญรุ่งเรืองในพื้นที่จังหวัดอุฎฉะรี ระหว่าง 1,500 ปีก่อนคริสตกาล ถึง 100 ปีก่อนคริสตกาล นับเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของทวีปอเมริกา เสาหินต้นแบบ สูง 198 เซนติเมตร กว้าง 74 เซนติเมตร หนา 17 เซนติเมตร แกะสลักด้วยฝีมือช่างอันละเอียดอ่อน แสดงเทพเจ้าสำคัญของวัฒนธรรมชาวิน คือ เทพเจ้าแมงที่มีร่างกายเป็นมนุษย์ โดยรวมคุณลักษณะของแมงและนกเข้าด้วยกัน เชื่อว่าเสาหินรูป “แมงบิน” นี้ เกี่ยวข้องกับการบูชาน้ำและเพื่อความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่ออารยธรรมการเกษตรของเปรูโบราณ (กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร, 2559)

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รูปแบบการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาของสถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้ใช้ นิทรรศการชั่วคราวหรือนิทรรศการพิเศษเป็นสื่อกลางสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ เมื่อนำหลักการ ออกแบบนิทรรศการและแนวคิดการบริหารจัดการนิทรรศการมาใช้วิเคราะห์นิทรรศการเรื่อง อารยธรรมอินคาและอารยธรรมโบราณในประเทศเปรูระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 ผู้วิจัยพบว่า ด้าน การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยและหน่วยงานความร่วมมือ ได้ใช้ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดนิทรรศการ โดย ส่วนใหญ่เน้นการเผยแพร่ข่าวสารภายหลังจัดนิทรรศการเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้กำหนด แผนการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อเพิ่มความรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อ หลากหลายช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้สะดวกรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อสังคมออนไลน์ ผ่านโทรศัพท์มือถือหรือระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของผู้คนใน ยุคปัจจุบัน ขณะที่ด้านเนื้อหาสาระในนิทรรศการ ส่วนใหญ่เน้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของแหล่ง อารยธรรมอินคาและอารยธรรมโบราณที่สำคัญอื่น ๆ ในประเทศเปรูร่วมด้วย โดยสะท้อนภูมิปัญญา ด้านเครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย อาหาร และศิลปะการแสดง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัย

เสนอแนะให้กำหนดเนื้อหาของนิทรรศการในอนาคตมีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น นิทรรศการมัมมี่ในประเทศเปรู นิทรรศการพิธิบูชาัญญาในอารยธรรมอินคา นิทรรศการชนพื้นเมือง แถบทะเลสาบติติกากา เป็นต้น สำหรับด้านสื่อประกอบการจัดนิทรรศการส่วนใหญ่มักใช้รูปถ่าย เป็นสื่อกลางในการนำเสนอ ประกอบกับวัตถุจัดแสดงอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเสนอแนะให้นำ เทคโนโลยีหรือสื่อมัลติมีเดียประเภทอื่นมาประกอบการนำเสนอด้วย ได้แก่ วิดิทัศน์หรือวิดีโอ แสดงเรื่องราวของอารยธรรมอินคาทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาสเปน มีผู้นำชมพิเศษจาก สถานทูตเปรูหรือเป็นนักศึกษา นักวิชาการด้านละตินอเมริกาศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียน การสอนในสาขาดังกล่าวมาช่วยให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ จัดงานกับผู้เข้าชมได้เปิดโอกาสในการถามตอบหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ต่อมาคือ “ด้านระยะเวลาในการจัดนิทรรศการ” ผู้วิจัยพบว่านิทรรศการที่จัดในห้างสรรพสินค้าหรือ ศูนย์การค้ามีกำหนดจัดงานสั้นกว่าการจัดนิทรรศการในสถาบันการศึกษาหรือพิพิธภัณฑ์ ทั้งที่มี กลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก อาจด้วยเหตุผลของประโยชน์ทางการค้าหรือความสะดวกในการ ดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงเสนอให้สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยขยายความร่วมมือไปยังองค์กรเครือ ข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ๆ ได้นำนิทรรศการชุดต่าง ๆ ไปจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการ เคลื่อนที่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปในวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับภูมิภาคซึ่งประชาชนบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ดังกล่าวได้ จึงอาจขยายผลไปยังสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ หรือศูนย์การค้าในส่วนภูมิภาคอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีความสนใจ เพื่อให้การจัดนิทรรศการด้านอารยธรรมอินคา ของประเทศเปรูเกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้, 2550)

นอกจากนี้ “ด้านกิจกรรมประกอบนิทรรศการ” ผู้วิจัยเสนอให้เริ่มกิจกรรมที่มุ่งเน้นการมี ส่วนร่วมและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าชมนิทรรศการได้เกิดกระบวนการเรียนรู้หรือแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน ได้แก่ กิจกรรมฐานการเรียนรู้วัฒนธรรมเปรู โดยแบ่งเป็นฐานวัฒนธรรมอาหาร เปรู ที่ผู้ชมสามารถทดลองปรุงอาหารหรือทำเครื่องดื่มอย่างง่ายแบบชาวเปรูเวียน ฐานวัฒนธรรม การแต่งกายแบบชาวอินคา ที่ให้ผู้ชมสามารถทดลองสวมใส่เสื้อผ้าหรือเครื่องกายแบบชาวอินคา เพื่อถ่ายรูปและส่งต่อในสื่อสังคมออนไลน์ได้เป็นต้น ทั้งนี้ สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยถือเป็น องค์การสำคัญที่มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้เรื่องอารยธรรมอินคาให้คนไทยได้รู้จักมากยิ่งขึ้น ถือ เป็นการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านละตินอเมริกาศึกษาซึ่งยังมีการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนน้อยมากใน ประเทศไทย อย่างไรก็ตาม นับเป็นแนวโน้มอันดีที่หน่วยงานแห่งอื่นนอกเหนือจากสถานทูตเปรู ประจำประเทศไทยได้หันมาจัดนิทรรศการหรือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องแหล่ง อารยธรรมอินคา เช่น ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ได้จัดงาน “Seacon Pet Planet : We're from Machu Picchu” สัมผัสความมหัศจรรย์ของสัตว์แห่งนครโบราณมาชูปิกชู ระหว่างวันที่ 24 มีนาคม - 2 เมษายน 2560 โดยจำลองนครโบราณ มาชูปิกชู แห่งชนเผ่าอินคา บนเทือกเขาสูงในประเทศเปรูซึ่ง แวดล้อมไปด้วยสัตว์พื้นถิ่น ได้แก่ ลามา สัตว์สายพันธุ์ที่มีอายุกว่า 40 ล้านปี ที่ได้อพยพจากที่ราบ

ตอนกลางของอเมริกาเหนือ มาสู่อเมริกาใต้มานานกว่า 3 ล้านปีที่ผ่านมา และได้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อการขนสัมภาระข้ามภูเขาของชนเผ่าอินคา ยืนยันตามบันทึกของชาวอินคาที่ระบุว่า กษัตริย์และขุนนางนิยมนำมาเป็นสัตว์เลี้ยง ขณะที่ชาวบ้านที่มีความร่ำรวยก็จะมีไว้ใช้งานกันเป็นส่วนใหญ่ คู่กับ “อัลปาก้า” ที่ชนเผ่าอินคาเลี้ยงไว้เพื่อนำขนมาทำเป็นเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ขณะที่บริษัทยูนิรอดบริวเวอรี่ จำกัด ภายใต้ผลิตภัณฑ์ยูเบียร์ (U Beer) ได้จัดกิจกรรม “Machu Picchu Ultimate Peru” เพื่อค้นหาผู้ที่มีความสนใจเดินทางไปศึกษาอารยธรรมของชนเผ่ามายาถึงมาชูปิกชู ประเทศเปรู ในเดือนกรกฎาคม 2560 เป็นต้น (กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ, 2558)

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐเปรูได้ได้ลงนามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและการออกแบบนิทรรศการระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงวัฒนธรรมแห่งสาธารณรัฐเปรู เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2558 และได้หารือทวิภาคีเกี่ยวกับการขยายและเพิ่มพูนความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ตามแนวทางการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมไทย - เปรู ภายใต้ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและการออกแบบนิทรรศการระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงวัฒนธรรมแห่งสาธารณรัฐเปรู โดยเฉพาะการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางด้านพิพิธภัณฑ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้ และข้อเสนอแนะ รวมถึงการเสริมสร้างสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะร่วมกันพิจารณาร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐเปรูว่าด้วยความร่วมมือในด้านการคุ้มครอง การอนุรักษ์ การติดตามคืนและการส่งคืนซึ่งทรัพย์สิน ทางวัฒนธรรม โบราณคดี ศิลปะ และประวัติศาสตร์ที่ถูกลักขโมย โจรกรรม ส่งออก หรือถ่ายโอนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ 9 ขั้นตอนจะพบว่า ขั้นที่ 1) เร่งรัดความสนใจ (Gain Attention) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์เพื่อกระตุ้นความสนใจให้กลุ่มเป้าหมายมาเข้าชมนิทรรศการ - ขั้นที่ 2) บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยมีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการหรือดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งว่าริเริ่มขึ้นมาเพื่ออะไร ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคาและประเทศเปรูให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างกัน ขั้นที่ 3) ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) ผู้มาเข้าชมนิทรรศการหรือเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะมีความรู้พื้นฐานเดิมจากการเรียนการสอนเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม หรือรายวิชามนุษย์กับอารยธรรมซึ่งเปิดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาพื้นฐานในหลายมหาวิทยาลัย แต่ไม่ได้เจาะลึกองค์ความรู้เฉพาะทางเหมือนที่ปรากฏในนิทรรศการของสถานทูตเปรูประจำประเทศไทย ขั้นที่ 4)

นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) นิทรรศการหรือกิจกรรมในแต่ละครั้งจะให้ความรู้ใหม่หรือเติมเต็มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคามากยิ่งขึ้น ได้แก่ วัฒนธรรมอาหาร เครื่องดื่ม การแต่งกาย สถาปัตยกรรม ศิลปะ เป็นต้น ขั้นที่ 5) ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) นอกจากการเรียนรู้ผ่านนิทรรศการและการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยยังชี้แนะช่องทางการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายด้วย ตัวอย่างเช่น ให้ติดตามสื่อสังคมออนไลน์ของสถานทูตเปรูประจำประเทศไทย ทั้ง เฟซบุ๊กแฟนเพจ เว็บไซต์ และสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น -ขั้นที่ 6) กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) จะเห็นได้ว่าทุกครั้งที่มีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยจะนำสื่อประกอบการเรียนรู้มาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากยิ่งขึ้น ได้แก่ เทคโนโลยีด้านภาพเสียง สื่อผสม ระบบจอสัมผัส เกมการศึกษา เป็นต้น ขั้นที่ 7) ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้รับฟังข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมนิทรรศการหรือกิจกรรมเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาให้ดียิ่งขึ้น ขั้นที่ 8) ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้ติดต่อสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับความรู้หรือความเข้าใจในแหล่งอารยธรรมอินคาว่าเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง และขั้นที่ 9) สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยตั้งเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมนิทรรศการและกิจกรรมสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปปรับใช้ให้เข้ากับการเรียน การทำงาน และในชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่การวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ พบว่า การวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมาย (Target Group) สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยมีการกำหนดแผนดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้กระจายในทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง ได้แก่ เด็กและเยาวชนซึ่งสนใจด้านเกมและสื่อประกอบการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาเป็นสื่อกลาง ขณะที่กลุ่มวัยทำงานมักมุ่งเน้นเนื้อหาสาระในเชิงวิชาการเพื่อสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในการศึกษาหรือการทำงาน และกลุ่มเป้าหมายที่มาร่วมนิทรรศการกันเป็นครอบครัว มักกำหนดสถานที่จัดงานเป็นศูนย์การค้าหรือสถาบันการศึกษาที่อยู่ใจกลางเมืองเพื่อให้สามารถเดินทางได้อย่างสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มีการกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดแสดงอย่างชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งอารยธรรมอินคาหรือแหล่งอารยธรรมโบราณอื่นในประเทศเปรู สำหรับขั้นตอนในการรวบรวมวัสดุจัดแสดง สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้นำเข้าวัสดุจัดแสดงมาจากประเทศเปรูโดยตรงกับบางส่วนเป็นสมบัติของสถานทูตเองอยู่แล้ว โดยทุกชิ้นจะต้องมีการลงทะเบียนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของวัสดุจัดแสดงนั้นอย่างถูกต้องชัดเจน สามารถตรวจสอบได้จากฐานข้อมูลซึ่งสะดวกในการสืบค้น ต่อมาคือองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์วิทยาและความรู้ด้านอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์ เช่น ขั้นตอนการเก็บรักษาวัตถุจัดแสดงไม่ให้เสื่อมสภาพหรือได้รับความเสียหาย กระบวนการขนย้ายที่คำนึงถึงความปลอดภัยของวัตถุจัดแสดงและผู้เข้าชมให้ได้มากที่สุด

จึงกล่าวได้ว่า สถานทูตประจำประเทศไทยถือเป็นต้นแบบของการริเริ่มจัดนิทรรศการที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคาและละตินอเมริกาศึกษาในทวีปอเมริกาใต้ซึ่งมีพื้นที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากประเทศไทยมาก และคนไทยส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมดังกล่าวค่อนข้างน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาภูมิภาคอื่นในประเทศไทย เช่น ทวีปเอเชีย ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปยุโรป ทวีปออสเตรเลีย เป็นต้น ที่สำคัญในประเทศไทยยังมีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวอยู่น้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยด้วยซ้ำ ดังนั้น กลุ่มบุคคลหรือองค์กรกลุ่มแรกที่สามารถนำความรู้และแรงบันดาลใจที่ได้รับจากการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาของประเทศเปรูไปต่อยอดในการริเริ่มโครงการหรือจัดนิทรรศการเรื่องแหล่งอารยธรรมอินคา ได้แก่ สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับรายวิชาอารยธรรมอินคาหรือภาษาสเปนซึ่งมีอยู่เพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย ได้สร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นเองภายในสถาบันการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องอารยธรรมอินคา ระหว่างกัน ทั้งยังควรส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทั้งในเชิงวิชาการและสันตนาการเกี่ยวกับอารยธรรมอินคาและวัฒนธรรมโบราณของประเทศเปรูให้ได้เป็นที่รู้จัก เพื่อให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ต่อมาคือพิพิธภัณฑ์ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนสามารถริเริ่มการจัดแสดงหรือนำวัตถุจัดแสดงที่เกี่ยวข้องกับแหล่งอารยธรรมดังกล่าวมานำเสนอให้แก่ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมทั้งในรูปแบบการแสวงหาผลกำไรหรือเป็นวิทยาทานก็ได้ เพื่อให้หัวข้อในการจัดนิทรรศการมีความแตกต่างหลากหลายและเปิดมิติใหม่ในการจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนรู้หรือห้างสรรพสินค้าทั่วไปที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ควบคู่ไปกับความเพลิดเพลินในการเข้าถึงสินค้าและบริการอาจจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายต้องการเดินทางมาเยี่ยมชมนิทรรศการเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคามากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า ห้างสรรพสินค้าหลายแห่งในประเทศไทยเริ่มมีการจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวแปลกใหม่ที่คนไทยไม่เคยรู้หรือเข้าใจมาก่อนบ่อยครั้งยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมระหว่างกันในฐานะพลเมืองของโลกไม่ใช่เฉพาะเปิดรับเฉพาะวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมอันเป็นที่นิยมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข (กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร, 2559)

เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดนิทรรศการชั่วคราวและกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคา

แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดนิทรรศการชั่วคราวและกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคา ผู้วิจัยได้ข้อมูลมาจากแบบสอบถามกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาอารยธรรมตะวันตกและรายวิชาละตินอเมริกาศึกษาจำนวน 100 คน คิดเป็นนักศึกษาชายร้อยละ 45 และนักศึกษาหญิงอีกร้อยละ 55 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19-22 ปี ศึกษาใน

ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 15 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 60 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 20 และชั้นปีที่ 4 อีกร้อยละ 5 มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลร้อยละ 60 และมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดอีกร้อยละ 40 และจากแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการด้านละตินอเมริกันศึกษาจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาละตินอเมริกันศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 2 คน สามารถจำแนกประเด็นคำถามออกเป็นทั้งหมด 5 ประเด็นย่อย ประกอบด้วย 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้สถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคาผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก ได้แก่ เฟซบุ๊กแฟนเพจ เว็บไซต์ ทวิตเตอร์ และอินสตาแกรม เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รองลงมาคือโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ภาษาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์บนสื่อสังคมออนไลน์ของสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นภาษาสเปนซึ่งเป็นภาษาราชการที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันในประเทศเปรู โดยเข้าใจว่าสถานเอกอัครราชทูตเปรูประจำประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารสองทางคือการสื่อสารในพื้นที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตกับการสื่อสารไปยังพลเมืองชาวเปรูและภูมิภาคละตินอเมริกาในต่างประเทศที่สื่อสารด้วยภาษาสเปนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ควรมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่กันเป็น 3 ภาษา ประกอบด้วย ภาษาสเปน ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย จะทำให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมากยิ่งขึ้น (เครือข่ายศิลปวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555)

ต่อมาคือประเด็นเกี่ยวกับความสนใจในนิทรรศการชั่วคราวและกิจกรรมเรื่องแหล่งอารยธรรมอินคา พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 ให้ความสนใจวัฒนธรรมการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มของชาวอินคา เนื่องจากในปัจจุบันสถานทูตเปรูประจำประเทศไทยได้สนองตอบนโยบายด้านการส่งเสริมอาหารเพื่อสุขภาพที่มาจากแหล่งอารยธรรมอินคา จะเห็นได้ว่าอาหารที่คนไทยบริโภคกันอยู่ในปัจจุบันหลายอย่างล้วนนำเข้ามาจากแหล่งอารยธรรมอินคาหรือจากประเทศเปรู ตัวอย่างเช่น มันสำปะหลัง มันเทศ มันฝรั่ง และมันหวาน ถือเป็นเพียงไม่กี่ชนิดจากจำนวนสายพันธุ์ที่มีความแตกต่างหลากหลายในแหล่งอารยธรรมอินคามากกว่า 4,000 สายพันธุ์ ข้าวโพดซึ่งในประเทศไทยแต่เดิมเคยรับประทานเฉพาะข้าวโพดสีเหลืองและข้าวโพดสีขาวเป็นหลักเท่านั้น แต่ปัจจุบันได้มีการนำข้าวโพดสีม่วงที่เรียกว่า “ข้าวโพดทับทิมสยาม” หรือในแหล่งอารยธรรมอินคาเรียกว่า มาฮิส เดอ โมราดา เข้ามาเป็นทางเลือกในการบริโภคมากขึ้น จากจำนวนความหลากหลายทางสายพันธุ์ของข้าวโพดในแหล่งอารยธรรมอินคามากกว่า 2,000 ชนิด นอกจากนี้ ยังมีพืชเศรษฐกิจใหม่ที่คนไทยนิยมทานเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถั่วดาวอินคา อันเป็นพืชที่ปลูกในแหล่งอารยธรรมอินคาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เมล็ดสามารถนำมาสกัดเป็นน้ำมันที่ช่วยลดความดันโลหิตและบำรุงหัวใจได้เป็นอย่างดี ทั้งยังมีกระบอกเพชรหุกระต่ายที่เรียกว่า “โนปาล” สามารถรับประทานได้ทั้งผลและใบ ซึ่งเกษตรกรไทยได้นำเข้ามาเพาะปลูกเพื่อสร้างวัฒนธรรมการกินใหม่

ในประเทศไทย มีการนำถัวยพืชจำพวกควินัวร์และคามู คามู มาเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อสุขภาพซึ่งนิยมรับประทานกับสลัดหรือสกัดเป็นผงสำหรับผสมน้ำดื่ม ในขณะที่เครื่องดื่ม ได้มีการนำเข้าเบียร์ข้าวโพดบรรจุกระป๋องเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการบริโภคในแหล่งอารยธรรมอินคา จึงมีความน่าสนใจหากนำเรื่องราวและสาระความรู้ด้านวัฒนธรรมอาหารเหล่านี้มาเผยแพร่ให้คนไทยได้ทำความรู้จักกับแหล่งอาหารในทวีปอเมริกาได้มากยิ่งขึ้น (ชลวิทย์ทองเจริญชัยกิจ, 2542)

ขณะที่ร้อยละ 25 ให้ความสนใจวัฒนธรรมด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวอินคา ซึ่งใช้ขนจากสัตว์ประจำถิ่นอย่างอัลปาก้าและญามาอันเป็นอุฐุสสายพันธุ์หนึ่งที่ชาวอินคาใช้ประโยชน์ในการขนส่งสินค้าบนพื้นที่สูง ใช้เนื้อเพื่อการบริโภค และใช้ขนในการถักทอเป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ทั้งยังมีภูมิปัญญาในการย้อมสีผ้าที่ได้มาจากวัตถุดิบในท้องถิ่นของแหล่งอารยธรรมอินคาอีกด้วย ตัวอย่างเช่น โบซิลล์กาให้สีเขียว โลเคนให้สีน้ำตาล กลิบดอกโกญูให้สีเหลือง และแมลงโกชินิลูญาที่เกาะตามต้นกระบองเพชรให้สีแดง สามารถเปลี่ยนแปลงสีได้ตามส่วนผสม ตัวอย่างเช่น สีส้มอ่อนได้มาจากการบีบมะนาวลงไป สีม่วงแก่ได้มาจากการผสมเกลือเข้าไป และสีชมพูอ่อนได้มาจากการผสมน้ำส้มสายชู เป็นต้น โดยใช้รากไม้จากต้น “ซาซาปาราโกย” ที่มีคุณสมบัติเหมือนสบู่ทำความสะอาดเส้นใย ซึ่งก่อนหน้านี้นักรมหม่อนไหมของไทยได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานทูตเปรูประจำประเทศไทยเรื่องการใช้ประโยชน์จากเส้นขนตัวอัลปาก้าในแหล่งอารยธรรมอินคา แต่ไม่ได้มีการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบนิทรรศการหรือแหล่งเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม ดังนั้น หากมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพิ่มเติมให้แก่ประชาชนทั่วไป ย่อมทำให้เสื้อผ้าเครื่องกายของชนเผ่าอินคาเป็นที่รู้จักและเป็นทางเลือกในการพัฒนาต่อยอดในอุตสาหกรรมสิ่งทอและแฟชั่นของไทยได้ดียิ่งขึ้น (ชมวง พฤษชาภิน, 2556)

ส่วนอีกร้อยละ 20 กลุ่มตัวอย่างต้องการให้สถานทูตเปรูประเทศไทยจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยของชาวอินคา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างที่อยู่อาศัยบนเกาะลอยน้ำของชาวอูรอสในประเทศเปรู ทำจากฟางของพืชพวกต้นกกหรืออ้อที่เรียกว่า โทโทรรา (totora) ขึ้นแถวทะเลสาบติติกากา โดยมีชื่อของชาวอูรอส (Uros tribe) ชนเผ่าโบราณก่อนยุคอินคา ทั้งนี้ ฟางต้นอ้อโทโทรราในส่วนที่เป็นพื้นที่สัมผัสกับผิวน้ำจะเน่าเร็วมาก ชาวอูรอสต้องนำฟางต้นอ้อมาวางทับซ้อนกันเพื่อเสริมความแข็งแรง ชาวอูรอสจะตัดฟางลอยน้ำจากพงกเป็นก้อนแล้วลากมารวมกัน มัดเป็นแพ แล้วใช้ต้นกกปลูกลับไปมาหลายชั้น เหยียบให้แน่น ใช้เวลาประมาณปีหนึ่งจึงสร้างเสร็จ เกาะจะลอยอยู่บนน้ำที่ลึกประมาณ 40 เมตร ใต้น้ำมีหลักปักช่วยยึดเกาะไม่ให้ลอยไปมาไร้ทิศทาง ชาวอูรอสจะเติมต้นกกอยู่เสมอเพื่อรักษาเกาะให้มีอายุการใช้งานได้นาน บางเกาะอยู่ได้นานถึง 25-30 ปี เกาะขนาดเล็กอาศัยได้ 2-3 ครอบครัว ส่วนเกาะขนาดใหญ่มีถึง 10 ครอบครัว (เนติโชติช่วงนิต, 2554)

ขณะที่ร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่าง ให้ความสนใจกับภูมิปัญญาด้านการเกษตรกรรมของชาวอินคา ที่เรียกว่า โมราย (Morai) เป็นแหล่งปลูกพืชขั้นบันไดแบบวงกลมลดหลั่นตามความสูง

เพื่อทดลองปลูกพืชและทำให้พืชปรับตัวตามความสูงระดับต่างๆของชาวอินคา เป็นระบบการเกษตร ขึ้นบันไดแบบวงกลมไล่ระดับขึ้นไปตามไหล่เขา สูงประมาณ 100 เมตร มีกำแพงกันและเชื่อมต่อกับระบบชลประทาน พบว่าหินแนวตั้งเรียงบนระเบียงขึ้นบันได วางอยู่ตรงกับแนวเงาพระอาทิตย์ตก ระหว่างวันวิษุวัตและครีษมายัน ชาวบ้านเรียกหินเหล่านี้ว่า “อูสตาส” แต่ละชั้นของระเบียงขึ้นบันไดที่โมรายจะมีอุณหภูมิแตกต่างกัน โมรายจึงเป็นสถานที่ที่ศึกษาวิจัยด้านการเกษตรของชาวอินคา ใช้ทดลองปลูกพืชในระดับอุณหภูมิที่แตกต่างกัน ตรงกลางของวงอูณหภูมิจะสูงที่สุด ในวงถัดออกไปอุณหภูมิจะลดต่ำลง สามารถจำลองอุณหภูมิได้มากกว่า 20 แบบ ที่ระเบียงขึ้นบันไดแต่ละชั้นจะได้ดินเพาะปลูก ด้านล่างของแต่ละชั้นมีพื้นที่กับเก็บน้ำฝน สามารถปลูกพืชพันธุ์ได้มากกว่า 250 สายพันธุ์ (ณัฐวิมล สิ้นันตา, 2556)

และสุดท้ายอีกร้อยละ 10 กระจัดกระจายกันไปในหมวดเบ็ดเตล็ดที่มีทั้งความสนใจด้านวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องเทพเจ้าหลากหลายองค์ของชาวอินคา สนใจเรื่องวัฒนธรรมการทำมัมมี่และความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกับแหล่งอารยธรรมอียิปต์อย่างไร สนใจความรู้เรื่องสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พีระมิดที่มีความคล้ายคลึงกันกับแหล่งอารยธรรมอียิปต์ สนใจพิธีกรรมการบูชาบุญมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของมีค่า เป็นต้น ขณะนี้นักวิชาการด้านละตินอเมริกาหันมาศึกษาให้ข้อเสนอแนะในการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในปัจจุบันเกี่ยวกับโรคระบาดที่เข้ามาพร้อมกับการชาวสเปนที่เข้ามาแสวงหาอาณานิคมโดยเป็นมูลเหตุให้ชนพื้นเมืองอินคาเสียชีวิตอย่างรวดเร็วอันนำไปสู่การล่มสลายของอาณาจักรอินคาในที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันพบผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในทวีปอเมริกาใต้ อันเป็นที่ตั้งของแหล่งอารยธรรมอินคาหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเปรู อันเป็นที่ตั้งของเมืองกุซโกเมืองหลวงเก่าของอารยธรรมอินคามียอดผู้ติดเชื้อสูงเป็นอันดับที่ 2 ของทวีปอเมริกาใต้ จึงสามารถนำความรู้เชิงสุขภาพมาปรับใช้ให้เข้ากับประเทศไทยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี (ณัฐวิมล จารุงศ์, 2555)

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนานิทรรศการเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 เสนอความคิดเห็นให้มีการจัดนิทรรศการในรูปแบบพิพิธภัณฑ์เสมือน (Virtual Museum) ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในขณะนี้ที่หลายพิพิธภัณฑ์ต้องปิดดำเนินการชั่วคราวเพื่อป้องกันการรวมตัวกันของผู้คนจำนวนมากอันมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ดังนั้น การแสวงหาความรู้ในพิพิธภัณฑ์จึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในหลายสถาบันการศึกษาที่เริ่มมีการปรับตัวจากอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการ สถานทูตเปรูประจำประเทศไทยจึงควรใช้ช่องทางนี้ในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ความรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาสู่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยอาจแนะนำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอารยธรรมอินคาในประเทศเปรูหรือประเทศอื่นในอเมริกาที่มีการเผยแพร่ช่องทางเข้าชมพิพิธภัณฑ์เสมือน โดยอำนวยความสะดวกในการแปลจากภาษาสเปนมาเป็นภาษาไทยเพื่อให้คนไทยได้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อาจนำเสนอในรูปแบบของการ

เผยแพร่ภาพสดผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจของทางสถานทูต เพื่อให้คนเข้าไปติดตามและมีการอธิบาย
เพิ่มแพร่ความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ถือเป็นปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี
ดี (ศศิชา คุรุวรรณพัฒน์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สถานทูตประจำประเทศไทย,
สัมภาษณ์: ธันวาคม 2562)

ขณะที่อีกร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่างอยากให้มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์แบบ
เคลื่อนที่ (Mobile Museum) เพื่อบริการทางวิชาการไปสู่ชุมชน โดยสถานทูตประจำประเทศไทย
อาจนำรูปพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในบรรจุสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมอินคา ที่มีสื่อ
มัลติมีเดียช่วยให้ผู้คนเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการเรียนรู้ได้มากขึ้น ทั้งยังนำวัตถุจัดแสดงเกี่ยวกับ
อารยธรรมอินคาจริงมาจากประเทศเปรูมาให้ได้ชม เนื่องจากมีคนไทยเป็นจำนวนน้อยมากที่จะมี
โอกาสเดินทางไปยังทวีปอเมริกาได้เพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรงในแหล่งอารยธรรมอินคา ดังนั้น
การนำของจริงมาให้ชมถือเป็นการเปิดโลกกว้างและเปิดประสบการณ์ใหม่ให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็น
เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป และผู้สนใจแหล่งอารยธรรมอินคาหรือผู้ศึกษาด้านละตินอเมริกัน
ศึกษาได้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไปมากยิ่งขึ้น ถือเป็น
เผยแพร่ความรู้ในเชิงรุกมากกว่าการตั้งรับโดยการจัดนิทรรศการแล้วรอให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามา
เยี่ยมชมในพิพิธภัณฑ์หรือห้างสรรพสินค้าแค่เพียงอย่างเดียว (สิทธิรัช รุจิโชค เจ้าหน้าที่ฝ่ายการค้า
สถานทูตประจำประเทศไทย, สัมภาษณ์: ธันวาคม 2562) ส่วนอีกร้อยละ 10 เสนอว่า ควรมีการ
จัดกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เช่น เปิดสอนภาษาสเปนให้เป็นภาษาที่สามเพื่อก่อให้เกิด
ความรู้ความเข้าใจในแหล่งอารยธรรมอินคามากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า ภาษาสเปนเป็นภาษาที่มีการใช้
กันมากที่สุดเป็นลำดับที่ 3 ของโลก ถือเป็นหนึ่งในภาษาราชการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันของ
องค์การสหประชาชาติ จึงมีความสำคัญในระดับสากล ซึ่งประเทศไทยยังมีทรัพยากรบุคคลที่มี
ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารด้วยภาษาสเปนและความรู้ด้านละตินอเมริกันศึกษาค่อนข้าง
น้อยอยู่ สถานทูตประจำประเทศไทยในฐานะหน่วยงานที่เป็นสื่อกลางสำคัญในการเผยแพร่
ภาษาและวัฒนธรรมของแหล่งอารยธรรมอินคาให้เป็นที่รู้จักสามารถบริการความรู้สู่สังคมโดยใช้
การเรียนภาษาสเปนเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนทั่วไปหันมาสนใจศึกษา
แหล่งอารยธรรมอินคามากยิ่งขึ้น เพราะการเรียนภาษาจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
ของผู้คนที่ใช้ภาษานั้นควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ นักวิชาการด้านละตินอเมริกันศึกษายังเสนอให้มี
การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ให้ความรู้เรื่องแหล่งอารยธรรมอินคาโดยตรง หลังจากก่อนหน้านี้
กระทรวงการต่างประเทศได้เปิดตัวแอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศในละตินอเมริกาเพื่อให้
คนไทยรู้จักภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น ภายใต้ความร่วมมือของสถานทูตจากอเมริกากลาง อเมริกาใต้ และ
ทะเลแคริบเบียนหลายแห่งในประเทศไทย เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ให้ขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น
และมีประโยชน์สำหรับนำมาใช้ในการเป็นสื่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง
ด้วย (นุชธิดา ราศรีวิสุทธิ และผ่องพรรณ ไกรนรา, สัมภาษณ์: ธันวาคม 2562)

ข้อเสนอแนะ

สามารถขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสถานทูตอื่นที่มีบทบาทในการจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมของแหล่งอารยธรรมอินคา เช่น สถานทูตอาร์เจนตินา สถานทูตโคลอมเบีย สถานทูตเอกวาดอร์ สถานทูตชิลี สถานทูตโบลิเวีย เป็นต้น หรือสามารถขยายขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยจากภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในละตินอเมริกาไปเป็นภูมิภาคอื่นของโลก ได้แก่ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกา โอเชียเนียและแปซิฟิก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้. (2550). 40 ปีที่ระลึกความสัมพันธ์ทางการทูต ไทย-เปรู. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ. (2558). 50 ปีความสัมพันธ์ไทย-เปรู. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมศิลปากร. (2559). สาธารณรัฐเปรูมอบแบบจำลองสำริดเสาคินดาวันแด่ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- เครือข่ายศิลปวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2555). เรียนรู้อารยธรรมเปรูในนิทรรศการภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์สุสานกษัตริย์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ. (2542). การศึกษาประเพณีการบูชาญี่เด็กของชาวอินคา (Inca) ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 -16 บริเวณเทือกเขาแอนดีสตอนกลางในเขตภาคใต้ของประเทศเปรู. สารนิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชมวง พุกษากิน. (2556). ไฮแรม บิงแฮม ผู้ค้นพบมาซู ปิกชู. กรุงเทพฯ: สยามรัฐ.
- นันทรัตน์ ป่าถ่อน. (2561). มัมมี่แห่งอินคา. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เนติ ไซติช่วงนิติ. (2554). ศิลปะยืนยาว-100ปีการค้นพบ"มาซูปิกชู"นครสาปสูญอินคา. กรุงเทพฯ: สยามรัฐ.
- บรรยง บุญฤทธิ์. (2542). อาณาจักรลับอินคา แผ่นดินแห่งเลือดและทองคำ. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์ จำกัด.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2551). ชิลี-เปรู. กรุงเทพฯ: คมชัดลึก.
- ณัฐ์ สิ้นันดา. (2556). นิทรรศการภาพถ่ายและเซรามิคจากเปรู เชียงใหม่: สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่.
- ณัฐวุฒิ จารุงวงศ์. (2555). เรียนรู้อารยธรรมเปรูในนิทรรศการภาพถ่ายประวัติศาสตร์สุสานกษัตริย์ลีปาน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยศคชา คชาชีวะ. (2554). กินข้าวบ้านท่านทูตเปรู. กรุงเทพฯ: เส้นทางเศรษฐกิจ.

- Allen, 2002 C. Allen. (2002).The Hold Life Has: Coca and Cultural Identity in an Andean Community.Smithsonian Institution Press, Washington, DC
- Jennings, J., Bowser, B. (2004) Drink, Power, and Society in the Andes. University of Florida Press, Gainesville, Florida.
- Niezgoda. (1990).The Ethnobotany of Chinchero, an Andean Community in Southern Peru. Field Museum of Natural History, Chicago.
- Michael Andrew (1996). Daily Life in the Inca Empire. Greenwood Publishing Group.

